

Revisionsplan 2023

Med inriktning för 2024

Innehåll

Revisionens uppdrag	3
Riskanalys	4
Övergripande riskområden	4
Granskningar 2023 – översikt	5
Granskningar per riskområde	7
God ekonomisk hushållning.....	7
Inköp, upphandling och avtalsuppföljning	9
Kompetensförsörjning	9
Kris och säkerhet	10
Anläggningar	12
Den politiska och formella processen.....	12
Skydd mot oegentligheter och förtroendeskada	13
Verksamhetsutveckling hälso- och sjukvård.....	14
Verksamhetsutveckling kollektivtrafik och övrigt.....	16
Bilaga – Indelning i revisionsområden	18

Revisionsplanen för 2023 innehåller årets planerade övergripande och större revisionsinsatser utifrån revisorernas fastställda riskanalys (avsnitt 2–4).

Inledningsvis finns en beskrivning av revisionens uppdrag och organisation (avsnitt 1). Revisionsplanen är flexibel och kan vid behov ändras under året för att ge utrymme att hantera ändrade förutsättningar utifrån genomförd granskning, oförutsedda händelser eller andra behov av omprioriteringar.

Revisionsplanen omfattar både de förtroendevalda revisorernas och lekmanrevisionens granskning (se avsnitt 1) vilket stärker förutsättningarna att granska med helhetssyn.

Granskningsplaner för respektive nämnd/styrelse tas fram i maj/juni.

1 Revisionens uppdrag

Revisorerna granskar på fullmäktiges uppdrag utifrån god revisionsmedvetenhet och verksamhet som bedrivs av regionens nämnder och bolagsstyrelser. Revisionen har en central roll när det gäller att säkerställa insynen i och kontrollen av all verksamhet som regionen ansvarar för. Den övergripande revisionsuppgiften är att granska om verksamheterna tar sitt ansvar och följer fullmäktiges beslut och uppnår de politiska målen inom givna ekonomiska ramar. En väsentlig uppgift för revisionen är även att främja arbetet med styrning och kontroll. Enligt kommunallagen ska revisorerna pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Revisorerna ansvarar för att samordna den revision som utförs av kontorets sakkunniga, auktoriserade revisorer och konsulter. Samordningen möjliggör ett samlat underlag inför fullmäktiges ansvarsprövning. Med resultatet av årets granskningar som grund prövar revisorerna om nämnder och styrelser har fullgjort sitt uppdrag. Revisorerna bedömer om kritik/anmärkning ska riktas och lämnar förslag om

ansvarsfrihet ska tillstyrkas eller avstyrkas.

Revisorernas bedömning i ansvarsfrågan förmedlas till fullmäktige i form av ett särskilt uttalande i revisionsberättelsen för regionstyrelsen och respektive nämnd. För bolagen upprättar den auktoriserade revisorn en revisionsberättelse och lekmanrevisorerna en granskningsrapport. När det gäller bolagen är det stämman för respektive bolag som beslutar i ansvarsfrågan.

Regionfullmäktige har beslutat om indelning av revisionsuppdraget i tre revisionsområden, vilket framgår i regionens revisionsreglemente. Fördelningen av regionens styrelser och nämnder på de olika revisionsområdena framgår av bilaga 1. Regionen har 21 revisorer valda av regionfullmäktige indelade i tre revisorsgrupper: revisorsgrupp I, revisorsgrupp II och revisorsgrupp III.

Revisionskontoret biträder revisorerna och lekmanrevisorerna i deras arbete. Revisionskontoret ansvarar för ledning och avrapportering av den samlade yrkesrevisionen i regionen. I arbetet samverkar kontorets yrkesrevisorer med auktoriserade revisorer, konsulter och extern expertis.

2 Riskanalys

Övergripande riskområden

Revisionens riskanalys utgår från ett antal övergripande risker som revisorerna identifierat för Region Stockholm som helhet. De övergripande riskerna utgör riskområden som bedöms vara långsiktiga och som revisionen behöver återkomma till under flera år framöver.

De övergripande riskområdena är följande:

3

Granskningar 2023–2024 – översikt

Risker fångas kontinuerligt i samband med granskning, möten med nämnder/styrelser och förvaltningar och genom övrig omvärldsbevakning. Under hösten 2022 har de förtroendevalda revisorerna, utifrån de nio övergripande riskområdena, fastställt en riskanalys för 2023 innehållande ett antal mer specifika risker som bedömts vara angelägna och lämpliga att granska under 2023 och 2024.

De övergripande riskområdena är delvis överlappande vilket innebär att flera av de mer specifika riskerna skulle kunna hänföras till olika riskområden. För att underlätta överblicken är dock de specifika riskerna, som motsvarar en planerad granskning, endast inplacerad under ett område.

Ett antal granskningar genomförs i form av *projekt* som syftar till att fördjupat granska och bedöma om nämnder och styrelser lever upp till fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten vad gäller effektivitet och kvalitet samt styrning och kontroll. Vissa projekt inleds med en *förstudie* för att kunna identifiera inriktning och djup i kommande granskning. Samtliga planerade projekt och förstudier redovisas nedan. Respektive revisorsgrupp beslutar om granskningarna inom sitt revisionsområde.

I samband med att en projektrapport slutbehandlas beslutar respektive revisorsgrupp om svar behövs och för vilka frågor svar önskas. Yttranden begärs i så fall från berörd nämnd/styrelse. Tillsammans med beslutet i revisorsgruppen överlämnas projektrapporten till ansvarig nämnd eller styrelse.

Utöver projekt genomförs varje år *granskning för varje nämnd och styrelse (objekt)*. Dels genomförs en grundläggande granskning (s.k. basgranskning), dels genomförs ett antal fördjupade granskningar för varje objekt utifrån genomförd riskbedömning. *Uppföljningar av tidigare granskningar* kommer också att genomföras. Mer omfattande granskningar inom den årliga revisionen för olika objekt redovisas i denna revisionsplan. Alla granskningar som planeras för en nämnd eller styrelse presenteras för förvaltnings-/ bolagsledningen i ett uppstartsmöte i början på revisionsåret, som startar i april.

Granskningarna genomförs löpande under året och under hösten överlämnas en delrapport till respektive nämnd/styrelse eller en promemoria till ledningen med de granskningar som hittills genomförts. All granskning sammanfattas i en årsrapport som efter beslut i revisorsgruppen överlämnas till varje ansvarig nämnd eller styrelse. Vid behov begär revisorerna yttrande över lämnad del- och årsrapport.

Planerade granskningar för 2023–2024 presenteras översiktligt i sammanställningen i tabellen nedan. Tabellen visar vilken revisorsgrupp som fattar beslut om att granskningen ska genomföras. Vid behov samordnas granskningen mellan revisionsområdena. Beslut om att begära yttranden från nämnder/bolag när granskningen är genomförd kan tas av flera revisorsgrupper.

I avsnitt 4 framgår kortfattade beskrivningar av samtliga planerade granskningar.

Granskning	Förstudie, Projekt Årlig granskning	Gransknings- år	Beslutas i revisors- grupp
Ekonomistyrning mot god ekonomisk hushållning			
1.1 Styrning av god ekonomisk hushållning	Årl.	2023	RGI
1.2 Utrustningsinvesteringar inom vården	Först. & proj.	2023	RGI
2.1 Styrning och uppföljning av ekonomin på akutsjukhusen	Först. & proj.	2023	RGII
3.1 Styrning och kontroll av beslutade investeringar	Först. & proj.	2023	RGIII
3.2 Styrning av investeringar inom Sverigeförhandlingen	Årl.	2023	RGIII
Inköp, upphandling och avtalsuppföljning			
2.2 Styrning och kontroll av inköpsverksamheten	Årl.	2023	RGII
3.3 Trafikavtal tunnelbaneverksamheten	Först. & proj.	2023	RGIII
Kompetensförsörjning			
2.3 Kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvården	Först & proj.	2023–2024	RGII
2.4 Hot och våld vid avancerad sjukvård i hemmet (ASIH)	Först & proj.	2023	RGII
Kris och säkerhet			
1.3 Akutsjukhusens vattenförsörjning	Först & proj.	2023	RGI
1.4 Hanteringen av e-tjänstekort	Årl.	2023	RGI
2.5 Informationssäkerhetsarbete på Karolinska universitetssjukhuset	Proj.	2023	RGII
1.5 Skydd mot cyberattacker	Först & proj.	2023–2024	RGI
1.6 Civil beredskap	Först & proj.	2024	RGI
Anläggningar			
3.4 Förvaltning av trafikens fastigheter och anläggningar	Först & proj.	2024	RGIII
Den politiska/formella processen			
1.7 Ansvar och roller i den nya politiska organisationen	Årl.	2023	RGI
1.8 Ärendeprocessen – transparens och spårbarhet i politiska beslut	Proj.	2024	RGI
1.9 Ägarstyrning	Först & oroj.	2023–2024	RGI
Skydd mot oegentligheter och förtroendeskada			
3.5 Risk för korruption i byggprojekt	Först & proj.	2023	RGIII
1.10 Bidragsgivning till organisationer	Årl.	2023	RGI
Verksamhet hälso- och sjukvård			
2.6 Remisser – en länk i vårdkedjan	Proj.	2023	RGII
2.7 Digitaliseringens betydelse för tillgänglig vård efter behov	Årl.	2023	RGII
2.8 Jämlik vård	Först & proj.	2023	RGII
2.9 Sammanhållen vård för äldre	Först & proj.	2023	RGII
2.10 Uppföljning av cancervården	Först & proj.	2023	RGII
2.11 Implementering av regional handlingsplan för säker vård	Först & proj.	2023–2024	RGII
2.12 Suicidprevention	Först & proj.	2023–2024	RGII
2.13 Handhavande av medicintekniska produkter	Först & proj.	2023	RGII
Verksamhet kollektivtrafik och övrigt			
1.11 Försörjningsstrategi	Först. & proj.	2023	RGI
3.6 Följsamhet till barnkonventionen	Först. & proj.	2023	RGI
1.12 Hållbara patientmåltider	Årl.	2024	RGI
1.13 Energieffektivisering	Först. & proj.	2023–2024	RGI
1.14 Genomslag av granskningar av miljöprogrammet 2017–2021	Proj.	2023	RGI

4

Granskningar per riskområde

God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska regionen ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. I förarbetena till lagen anges att god ekonomisk hushållning ska tolkas som att offentliga medel ska användas på ett effektivt och säkert sätt. I fullmäktiges budget för 2023 betonas att förutsättningarna för såväl intäkter som kostnader präglas av stor osäkerhet givet omvärldsfaktorer som löne- och prisutveckling, utvecklingen på räntemarknaden samt tillgången på material och resurser. I budgeten konstateras att kostnadsutvecklingstakten behöver minska och att den finansiella ställningen behöver vara stark för att säkerställa verksamheterna inom hälso- och sjukvård samt kollektivtrafik.

Under 2023 prioriteras granskning av god ekonomisk hushållning som kommer att påverkas av en ökad ekonomisk osäkerhet. Även styrning och kontroll i arbetet med investeringar kommer att granskas.

1.1 Ekonomistyrning mot god ekonomisk hushållning (RGI)

Fullmäktiges budget för 2023 konstaterar att Region Stockholms ekonomiska utgångsläge har försämrats. Det handlar bland annat om hög inflation, lägre skatteintäkter och för hög kostnadsnivå inom hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken samtidigt som produktionen har minskat. För regionen totalt innebär budgeten ett kraftigt negativt resultat. Även för 2024 är resultatet i budgeten negativt. I budgetbeslutet åberopas synnerliga skäl med hänsyn till de högre tillfälliga kostnaderna för värdesäkring av pensionsförpliktelser för att upprätta en budget där intäkterna inte överstiger kostnaderna. Revisionen har tidigare pekat på att de långsiktiga ekonomiska målen har varit otydliga i de regionövergripande styrdokumenterna. Dokumenten har inte heller implementerats fullt ut i den löpande styrningen. Bland annat har principer för hur prognoser om negativa avvikelser ska hanteras inte tillämpats på ett tydligt sätt. Inför 2023 finns uppdrag från fullmäktige att se över styrdokumenterna. Det finns fortsatt risk för att styrdokumenterna inte blir tillräckligt tydliga. En annan risk är att den löpande ekonomiska styrningen i form av styr signaler, incitament, uppföljning och åtgärder m.m. inte utgår från en samlad strategi för hur de ekonomiska utmaningarna ska hanteras på kort och lång sikt. För att klara de ekonomiska utmaningarna kommer det också krävas ett omfattande arbete i verksamheterna för att

begränsa kostnadsutvecklingen. Det finns risk att detta inte kan genomföras i den omfattning som krävs för att, i enlighet med fullmäktiges budgetbeslut, ha en ekonomi i balans från 2025.

Granskningen avrapporteras inom ramen för *årlig granskning 2023* och syftar till att bedöma om regionstyrelsen säkerställer en tillräcklig ekonomistyrning för att hantera de ekonomiska utmaningarna på kort och lång sikt.

1.2 Utrustningsinvesteringar inom vården (RGI)

I samband med de stora strategiska fastighetsinvesteringarna inom vårdområdet under de senaste åren har det även genomförts omfattande utrustningsinvesteringar vid akutsjukhusen. Utrustningsinvesteringar har kortare livslängd än de fastigheter de står i och kommer att behöva ersättas i snabbare takt. Att utrustning behöver utsträngas beror dels på ålder, dels på att den medicintekniska utvecklingen innebär att befintlig utrustning kan behöva ersättas med modernare teknik. Risk finns att reinvesteringsprocessen inte är samordnad mellan berörda vårdgivare och hälso- och sjukvårdsnämnden utifrån ett vårdplaneringsperspektiv och att ansvar och roller inte är tydliga mellan berörda parter. Det medför bl.a. risk för uteblivna samordningsvinster i kommande investeringar vad gäller utrustning. Risk finns också för att regionen i sin tioåriga investeringsplan inte har tagit tillräcklig höjd för kommande investeringsutgifter när den befintliga utrustningen ska ersättas. Det finns också risk för att nämnders/bolags underlag inklusive underliggande kostnads-/nyttoanalyser inte är tillräckligt beredda, vilket kan leda till felaktiga underlag för prioriteringar.

Granskningen planeras som ett projekt 2023 och inleds med en *förstudie* och syftar till att bedöma om behovet av utrustningsinvesteringar inom vården utgår från tillräckliga underlag och är samordnad mellan berörda parter.

2.1 Styrning och uppföljning av ekonomin på akutsjukhusen (RGI)

Risken är hög för betydande underskott i akutsjukhusens verksamhet och att sjukhusen därmed inte kommer att klara de resultatkrav som fastställts av regionfullmäktige i budget för 2023. Före pandemin

år 2019 hade sjukhusen ett samlat underskott på cirka 1,9 miljarder kronor på grund av en för hög kostnadsutveckling. I sjukhusens remissvar till regionstyrelsen på budget 2023 framkommer ett sammanlagt befarat underskott på 2,5 miljarder kronor för 2023. Skälet är främst att uppräknigen i sjukhusavtalen inte bedöms täcka de kostnadsökningar som följer av den höga inflationen samtidigt som nödvändiga effektiviseringar inte har kunnat genomföras i den takt som behövs under pandemin 2020–2022. Regionrådsberedningen har aviserat att akutsjukhusen ska få ett tillskott på 2 mdrkr, men det ekonomiska läget ställer höga krav på att sjukhusen har en strukturerad styrning och uppföljning av ekonomin samt ett effektiviseringsarbete där bland annat lärdomar från nya arbetssätt under pandemin tas till vara. Det nya politiska styret aviserar i budgeten att styrmodellen för sjukhusen ska förändras. Parallellt pågår ett arbete med att ta fram avtal för nästkommande period eftersom de nuvarande sjukhusavtalen löper ut 2023. Sammantaget innebär detta att det under en tid framöver kommer att råda en viss osäkerhet kring hur den samlade styrningen av sjukhusen ska utformas såväl från regionstyrelsen som hälso- och sjukvårdsnämnden. Det finns risk att denna osäkerhet i styrningen tolkas på olika sätt av sjukhusen och att det i sig kan bidra till att det samlade underskottet för sjukhusen ökar ytterligare. Det ekonomiska läget ställer samtidigt höga krav på regionstyrelsen att samordna sjukhusens styrning inom ramen för uppsiktsplikten.

Granskningen planeras som ett projekt 2023 och inleds med en *förstudie* och syftar till att bedöma dels om akutsjukhusen har en tillräcklig ekonomisk styrning och effektiviseringsarbete, dels hur regionstyrelsen fullgör sitt ansvar för uppsikt. I granskningen ingår även att jämföra sjukhusens effektiviseringsarbete.

3.1 Styrning och kontroll av beslutade investeringar (RGIII)

Revisionen har tidigare framfört att styrningen av både trafikinvesteringar och investeringar i vårdens fastigheter behöver stärkas. Under de senaste åren har regionens styrande dokument inom investeringsområdet reviderats och förtydligats. Revisionen bedömer att de nya styrdokumenterna skapar bättre förutsättningar för att säkerställa en tillräcklig styrning, samordning och kostnadskontroll för en god ekonomisk hushållning av regionens investeringar på sikt. Investerande nämnder och bolag ska ha ett stort fokus på att uppnå kostnadseffektivitet och god

ekonomisk hushållning i samtliga investeringsprojekt. I tidigare granskningar har revisionen konstaterat att så inte alltid varit fallet. Såväl Locums som trafiknämndens investeringsstyrning har utvecklats parallellt med regionens styrdokument men risk finns att hanteringen av avvikelser när det gäller tid, ekonomi och innehåll inte är systematisk och att fullmäktige inte får information om ändrade förutsättningar på ett överskådligt och transparent sätt. Det kan ge stora effekter om inte avvikelser redovisas i ett tidigt skede, framför allt i större investeringsobjekt som löper under flera år. Detta kan leda till förseningar, fördyringar och sämre kvalitet.

Granskningen planeras som ett projekt 2023 och inleds med en *förstudie*. Granskningen syftar till att bedöma om investeringsprojekt bedrivs med en tillräcklig styrning, samordning och kostnadskontroll.

3.2 Styrning av investeringar inom Sverigeförhandlingen (RGIII)

Region Stockholm har successivt stärkt styrningen av investeringar, bland annat genom särskilda riktlinjer. Regionen ansvarar för genomförandet av investeringar som beslutats inom ramen för Stockholms- och Sverigeförhandlingen där kommuner och staten är medfinansierare. Dessa omfattande investeringar är undantagna från regionens riktlinjer för investeringar eftersom regionens förutsättningar för styrning och kontroll ser annorlunda ut. Investeringarna befinner sig i ett skede där avgörande beslut om lokalisering och utformning ska fattas. Det finns risk för otydligheter när det gäller både i vilken instans och när politiska beslut behöver fattas i relation till planerad utveckling. Förhandlade investeringar styrs av en partssammansatt styrelse, bestående av tjänstemannarepresentanter för de finansierande parterna, som kan fatta beslut om avgörande ställningstaganden. Risken finns att tjänstemannarepresentanternas mandat inte är tydliggjort, eller formellt beslutat på politisk nivå, vilket kan försvåra framtida ansvarsutkrävande. Vidare har revisionen tidigare påtalat att återrapporteringen från den partssammansatta styrelsen till ansvarig nämnd är svag.

Granskningen avrapporteras inom ramen för *årlig granskning* under 2023. Granskningen syftar till att bedöma om regionstyrelsen och trafiknämnden säkerställer en tillräcklig styrning, genom tydliga roller och ansvar för insyn och beslutsfattande, gällande Sverigeförhandlingens investeringar.

Inköp, upphandling och avtalsuppföljning

Inköpsprocessen brukar definieras som hela affärsprocessen från analys och strategisk planering av inköp, upphandling, avrop, förvaltning, uppföljning av avtal till erfarenhetsåterföring inför nya avtal. Upphandling är en viktig del av processen. Varje år genomför regionen upphandlingar för flera miljarder kronor. Upphandlingarna rör många olika typer av varor och tjänster. Fullmäktiges policy för inköp slår bland annat fast att inköpsarbetet ska ge ekonomiskt effektiva affärer, med balanserad riskexponering, som ger rätt kvalitet till bästa möjliga pris och som är till nytta för verksamheten och invånarna i enlighet med regionens mål.

Under 2023 prioriteras granskningar av att uppföljning av inköp och upphandlingar säkerställer att leveranser av varor och tjänster som regionen betalar för sker enligt villkor som överenskommit i avtal.

2.2 Styrning och kontroll av inköpsverksamheten (RGII)

Hälso- och sjukvårdsnämnden är som en av regionens två beställarnämnder en mycket stor aktör på upphandlingsområdet och upphandlar årligen varor och tjänster för betydande värden. Genomförande av upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling görs med stöd av fastighets- och servicenämndens serviceförvaltningen. Det totala värdet för hälso- och sjukvårdsnämndens genomförda upphandlingar under 2021 uppgick till ca 38 mdkr. Dessutom förvaltades drygt 2 400 avtal. Revisionen konstaterade i granskningen under 2022 att nämnden arbetar med att förbättra inköpsverksamheten. Samtidigt kvarstår risker gällande exempelvis samordning, framförhållning, kunskap om regelverk osv. Sammantaget medför detta i sin tur risk för att konkurrensen inte utnyttjas i tillräcklig omfattning och att otillåtna direktupphandlingar genomförs, vilket kan leda till högre kostnader. Det finns också risk för att förutsättningar saknas för en aktiv avtalsuppföljning, vilket kan medföra att avtalade varor och tjänster inte levereras till de villkor som har överenskommit och som nämnden betalar för.

Granskningen avrapporteras inom ramen för *årlig granskning 2023* och syftar till att bedöma om förutsättningar för en effektiv styrning och kontroll av inköpsverksamheten säkerställs.

3.3 Trafikavtal tunnelbaneverksamheten (RGIII)

Nuvarande uppdragsavtal för driften av tunnelbaneverksamheten löper ut 2025. Trafiknämnden har ansvar för att upphandla ett helhetsansvar för driften av Stockholms tunnelbanesystem inklusive den verksamhet som tillkommer genom de utbyggnadssträckor som byggs av förvaltningen för utbyggd tunnelbana. Föreslagen kontraktstid är i utgångspunkten elva år, vilket motsvarar ett kontraktsvärde på ca 40–50 miljarder kronor. Det innebär att detta är en av världens hitintills största offentliga upphandlingar. Tilldelningsbeslut planeras kunna fattas under kvartal 4 år 2023. Men anledning av komplexiteten och de stora summor som detta uppdrag omfattar, finns risk för att eventuella brister i styrning av planering och införandet får stora ekonomiska konsekvenser, men också konsekvenser för framtida resenärer. Arbetet med att ta fram trafikavtal involverar i princip alla delar av förvaltningens organisation, vilket innebär risker om samordning och styrning inte fungerar. Inom trafikområdet genomförs också upphandlingar med konsultmedverkan, vilket kan innebära risk för konsultberoende och att den interna kontrollen inte är tillräcklig.

Granskningen planeras som ett projekt 2023 och inleds med en *förstudie*. Granskningen syftar till att bedöma om planering och införandet av trafikavtal bedrivs med en tillräcklig styrning och samordning.

Kompetensförsörjning

Under flera års tid har förmågan att rekrytera och behålla personal betraktats som en av de största utmaningarna i regionen. Fullmäktige framhåller i budgeten för 2023 att utifrån den demografiska utmaning som hela Sverige står inför är det även nödvändigt att vidareutveckla och införa nya arbetsätt för att använda tillgänglig kompetens på bästa möjliga sätt.

Under 2023–2024 prioriteras granskningar av den strategiska kompetensförsörjningen inom regionen för att kunna rekrytera och behålla medarbetare och kompetensförsörjning för att förebygga hot och våld inom den avancerade sjukvården i hemmet (ASIH).

2.3 Kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvården (RGII)

Regionernas kompetensförsörjning står inför stora utmaningar. De allra flesta bedömare menar att dagens och framtidens utbildningsvolym inte kommer räcka till för att säkerställa tillgången på rätt kompetens. Revisionens tidigare granskningar inom

området visar att det saknas en samlad kunskap om och erfarenhetsåterföring från verksamheternas arbete med kompetensförsörjning. Fullmäktiges budget innehåller mål och uppdrag gällande kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvården. Det finns risk att kompetensförsörjningstrategiarbetet inte är tillräckligt grundad i analys av nuläge och framtida behov. Vidare finns det risk för otydlighet i roller och ansvar eftersom inte bara regionen utan också staten och lärosätena har viktiga roller och ansvar i kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården. Regionstyrelsen ansvarar för den strategiska kompetensförsörjningen för hela regionen inkl. hälso- och sjukvården. Hälso- och sjukvårdsnämnden har ansvar inom ramen för avtalen t.ex. när det gäller att säkerställa kontinuerlig kompetensutveckling. Nämnder och bolag inom vården ska arbeta aktivt och systematiskt med den fysiska, sociala och organisatoriska arbetsmiljön.

Granskningen planeras som ett projekt 2024 och inleds med en *förstudie* 2023 och syftar till att bedöma om vårdverksamheternas förutsättningar att upprätthålla en kompetensförsörjning på kort och lång sikt säkerställs.

2.4 Hot och våld vid avancerad sjukvård hemmet (RGI)

Hot och våld i vården började öka i början av 1990-talet och ligger enligt studier kvar på en hög nivå. I vårdens framtida organisering har bland annat den vårdform som SLSO svarar för, Avancerad sjukvård i hemmet (ASiH), en bärande roll. Vårdverksamhet som hittills framförallt ägt rum i en professionell miljö byts mot arbete i en hemmiljö. I budget för 2023 framgår att förbättringsarbete rörande samverkan mellan vårdcentraler, hemsjukvård och ASiH kommer att prioriteras under mandatperioden. Förutom förändrade praktiska förutsättning i form av teknisk utrustning, kunniga kollegor m.m. innebär ASiH också förändrade psykosociala förutsättningar. Bland dessa finns hot och våld som en riskfaktor. Arbetsmiljöverket konstaterade i en rapport 2011 att hot och våld vid vård i hemmet blivit allt vanligare. Hot och våld betraktas som en arbetsmiljöfråga och aktivt arbete för att förhindra det ingår i regionens mål för att vara en attraktiv arbetsgivare. Det finns risk att bristande rutiner, riktlinjer och styrning inte skapar en tillräcklig arbetsmiljö för personal inom ASiH, vilket kan leda till att hot och våld inom ASiH inte förebyggs och hanteras på ett tillräckligt sätt.

Granskningen planeras som ett projekt 2023 och inleds med en *förstudie* och syftar till att bedöma om det finns förutsättningar för en tillräcklig arbetsmiljö avseende hot och våld.

Kris och säkerhet

Region Stockholm ansvarar för att verksamheten fungerar även i en krissituation. Det är både viktigt att minska risken för att allvarliga händelser inträffar och minimera konsekvenser om de uppstår. Exempel på områden som ingår i detta arbete är trygghet, informationssäkerhet, krisberedskap, civilt försvar, räddningstjänst, alarmering, olycksförebyggande, brottsförebyggande och internt skydd.

Under 2023–2024 prioriteras granskningar av vattenförsörjningen till akutsjukvården, informationssäkerhet och skydd mot cyberattacker.

1.3 Akutsjukhusens vattenförsörjning (RGI)

Tillgången till rent vatten är en av de viktigaste förutsättningarna för att kunna bedriva hälso- och sjukvård. Det är kommunerna som primärt ansvarar för vattenförsörjningen i samhället och det är inte tydligt gjort hur sjukvården kommer att prioriteras i en bristsituation. En förtätad bebyggelse medför en ökad belastning på existerande vattenförsörjning, vilket redan resulterat i ökade störningar i leveransen av vatten. Enligt fullmäktiges verksamhetsspecifika mål ska samtliga nämnder och bolag ha förmåga att hantera extraordinära händelser 2023. I revisionens tidigare granskningar har det framkommit att vattenförsörjningen är det område med de största riskerna för sjukhusens förmåga att motstå störningar. Inget av akutsjukhusen har idag redundans för dricksvatten. Det finns därför en risk att fullmäktiges mål om förmåga att hantera extraordinära händelser inte nås när det gäller störningar i vattenleveranserna, vilket i sin tur kan leda till stora störningar på verksamheten och i förlängningen till personskador.

Granskningen planeras som ett projekt 2023 och inleds med en *förstudie*. Syftet är att bedöma om vattentillgången till akutsjukhusen säkerställs så att det finns förmåga att förebygga, motstå och hantera störningar.

1.4 Hanteringen av e-tjänstekort (RGI)

Regionen använder sig av e-tjänstekortsinloggning med tillhörande PIN-kod för att komma åt nätverk och viktiga system. I vissa fall används också e-tjänstekortet för fysisk inpassering. Regionens e-tjänstekortsmodell bygger på en nationell modell

(SITHS). Serviceförvaltningen vid fastighets- och servicenämnden administrerar e-tjänstekorten. Undantaget är Karolinska universitetssjukhuset som har egen kortförvaltning. Riskerna med bristande hantering av e-tjänstekorten är flera. Om ett kort kommer i orätta händer kan, även utan PIN-koden, åtkomst till känsliga vårdlokaler ske eftersom det oftast räcker med att ”blippa” kortet för att låsa upp. Det kan leda till sabotage, stöld, röjande av patienters identitet osv. Om även kortets PIN-kod röjts är riskerna än större, eftersom det kan ge åtkomst till nätverk och system. Detta kan äventyra både identiteter och patientsäkerheten, t.ex. genom ändring av eller åtkomst till journaluppgifter och medicinering.

Granskningen avrapporteras inom ramen för *årlig granskning 2023* och syftar till att bedöma om hanteringen av e-tjänstekort ger ett tillräckligt fysiskt och digitalt skalskydd för att säkerställa krav på informationssäkerhet.

2.5 Informationssäkerhetsarbete vid Karolinska universitetssjukhuset (RGII)

Region Stockholm hanterar stora mängder känslig information och verksamheternas arbete med informationssäkerhet är därför avgörande för en säker hantering av personuppgifter och verksamhetskritisk information. Varje nämnd/bolag har ansvar för informationssäkerheten inom sitt verksamhetsområde och ska årligen planlägga och löpande följa upp informationssäkerhetsarbetet. Brister i arbetet med informationssäkerhet kan bland annat öka riskerna för förlust av information, att känsliga personuppgifter i journaler kommer i orätta händer, att verksamhetskritisk information inte finns tillgänglig för personal och patienter eller att informationens korrekthet inte kan garanteras. Karolinska universitetssjukhuset är regionens största vårdgivare med en komplex organisation vilket ställer krav på ett systematiskt informationssäkerhetsarbete. I tidigare granskning har revisionen bland annat konstaterat att det grundläggande systematiska informationssäkerhetsarbetet inte omfattade samtliga verksamheter på alla nivåer och att samtlig personal inte genomgått regionens utbildning för informationssäkerhet. Risk finns att problemen kvarstår och att planering och löpande uppföljning av informationssäkerhetsarbetet inte följer gällande regelverk.

Granskningen planeras som ett *projekt 2023* och syftar till att bedöma om det systematiska informationssäkerhetsarbetet vid Karolinska universitetssjukhuset är i enlighet med lagstiftning och fullmäktiges krav.

1.5. Skydd mot cyberattacker (RGI)

Regionens nätverk utsätts kontinuerligt för olika cyberattacker, med avsikten att förstöra, inaktivera eller ta över kontrollen över ett datasystem. För att skydda regionens verksamheter krävs en hög grad av så kallad cybersäkerhet dvs. olika metoder och system för att förhindra att information läcker, förvrängs och förstörs. Regionen har bland annat en central bevakning av nätverk genom en särskild funktion Region Stockholm CERT (Computer emergency response team). Risk finns att cyberattacker inte förebyggs i tillräcklig hög grad vilken kan leda till både att datasystem förstörs, information sprids osv. vilket i sin tur kan skapa risker för regionens invånare.

Granskningen planeras som ett projekt 2024 och inleds med en *förstudie* och syftar till att bedöma om incidenthanteringen fungerar på alla nivåer så att en tillräckligt hög cybersäkerhet säkerställs.

1.6 Civil beredskap (RGI)

Omvärldshändelser de senaste åren har inneburit att samhället på flera nivåer fokuserar på att stärka totalförsvaret, dvs. den verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Totalförsvaret består av det militära försvaret och det civila försvaret. Region Stockholm ska genom sitt arbete och i enlighet med Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps mål med civilt försvar bland annat bidra till att värna civilbefolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna, upprätthålla en nödvändig försörjning, bidra till det militära försvarets förmåga vid väpnat angrepp eller krig i vår omvärld, upprätthålla samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar och bidra till att stärka försvarslinjen. Regionstyrelsen ansvarar för att vidta de förberedelser som behövs för att verksamheterna ska fungera och fullgöra sina uppgifter under höjd beredskap. Samtliga nämnder och bolag som bedriver samhällsviktig verksamhet ska arbeta med civilt försvar inom det egna verksamhetsområdet. Risk finns att ansvar och roller är otydliga. Även utförare av samhällsviktig privat verksamhet ska vidta de särskilda åtgärder som behövs. Risk finns att dessa verksamheter inte fungerar i händelse av kris.

Granskningen planeras som ett projekt 2024 och inleds med en *förstudie* och syftar till att bedöma om regionstyrelsen säkerställer regionens delaktighet och ansvar för civil beredskap i enlighet med lagstiftning och fullmäktiges intentioner.

Anläggningar

Regionen äger respektive hyr en mängd olika fastigheter och anläggningar för att kunna bedriva sina verksamheter. Fullmäktige har i budget 2023 bland annat slagit fast ett ökat behov av ersättningsinvesteringar för att upprätthålla anläggningars säkerhet, funktion och värde.

Under 2024 kommer tillgångsförvaltningen inom trafiken att granskas.

3.4 Förvaltning av trafikens fastigheter och anläggningar (RGIII)

Trafiknämnden förvaltar anläggningstillgångar till ett betydande värde. Anläggningarna växer dessutom kraftigt under kommande år i takt bl.a. till följd av att tunnelbanan byggs. I fullmäktiges budget för 2023 betonas att ökade anläggningstillgångar medför ökade driftkostnader och krav på systematiskt arbete med underhåll och ersättningsinvesteringar. Enligt fullmäktiges budget behövs uppgraderingar och ersättningsinvesteringar utöver vad som ryms inom investeringsplanen för att bevara det befintliga kollektivtrafiksystemets nytta och effektivitet. Ersättningsinvesteringar utgör i budgeten knappt en tredjedel av trafiknämndens investeringsutrymme, medan uppbyggnadsgraden för nämndens ersättningsinvesteringar de senaste åren varit låg. Risk finns att nämndens så kallade underhållsskuld växer om underhållsarbete och ersättningsinvesteringar inte kan genomföras i den takt som skulle behövas. Initiativ har tagits inom trafikförvaltningen för att stärka arbetet med tillgångsförvaltning, men det är en omfattande utveckling och det finns risk för att tillräckliga resurser inte avsätts. Bristfällig förvaltning av fastigheter och anläggningar riskerar att medföra att värde, funktionalitet och säkerhet i kollektivtrafikanläggningen inte kan bibehållas.

Granskningen genomförs som ett projekt under 2024 och inleds med en *förstudie*. Granskningen till att bedöma om förvaltningen av regionens kollektivtrafiktillgångar sker så att förutsättningar finns för att säkerställa tillgångarnas värde, funktionalitet och säkerhet.

Den politiska och formella processen

Förutom kommunallagen, förvaltningslagen tryckfrihetsförordningen, offentlighets- och sekretesslagen med flera finns även ett flertal speciallagstiftningar som reglerar den kommunala verksamheten. I grunden handlar det om att säkerställa att beslutsfattandet bedrivs rättssäkert, med möjlighet till insyn för medborgarna och så att förtroendeskada inte uppstår.

Under 2023 prioriteras granskning av ansvar och roller samt ägarstyrning i den för mandatperioden nya organisationen.

1.7 Ansvar och roller i den nya politiska organisationen (RGI)

I samband med ny mandatperiod har beslut tagits om ny politisk nyorganisation. Två nya nämnder tillkommer från 2023; primärvårdsnämnden och klimat- och regionutvecklingsnämnden. Samtidigt avvecklas fyra tidigare nämnder; vårdens kunskapsstyrningsnämnd, tillväxt- och regionplanenämnden, klimat- och hållbarhetsnämnden samt färdtjänstnämnden. I den nya politiska organisationen tillkommer också ett antal nya utskott och beredningar samtidigt som vissa andra försvinner. Förutom den omfördelning av ansvar som sker med anledning av förändringarna i nämndstrukturen sker också viss övrig omfördelning av ansvar mellan olika nämnder. Revisionen har i samband med tidigare organisationsförändringar påtalat vissa ottydigheter i fastställda reglementen och rekommenderat regionstyrelsen att åtgärda dessa. Kopplat till reglementena för 2022 kvarstod fortfarande vissa tidigare rekommendationer. Det finns risk att den nya politiska organisationen ger upphov till olika gränsdragningsfrågor. Ny politisk organisation med nya reglementen innebär också att samtliga nämnder behöver se över sin delegationsordning.

Granskningen avrapporteras inom ramen för *årlig granskning 2023* och syftar till att bedöma om ansvar och befogenheter i den nya organisationen är tillräckligt tydliga så att lagstiftning efterlevs och fullmäktiges mål kan uppnås.

1.8 Ärendeprocessen – transparens och spårbarhet i politiska beslut (RGI)

Kommunallagen respektive förvaltningslagen beskriver hur handläggning och beslutsfattande av ärenden ska ske med öppenhet och transparens i kommunal verksamhet. Det är därför av vikt att processerna för beredning av ärenden säkerställer transparens och

spårbarhet i beslutsgången och ärendehantering. Vidare är det av vikt att de beslutsunderlag som tas fram i processen ger beslutsfattaren ett tillräckligt underlag för beslut samtidigt som övriga intressenter också ska kunna ta del av det underlag som ligger till grund för beslutet. Regionfullmäktige har fastställt styrande dokument som tydliggör krav på beslutsunderlagets utformning och innehåll. Ofullständiga underlag kan leda till att beslut fattas på för vaga och till och med felaktiga grunder. I förlängningen kan det innebära kvalitetsbrister, höga kostnader och att allmänhetens insyn och förtroende för regionen försvagas. Även ansvarsprövandet kan försvåras.

Granskningen genomförs som ett *projekt 2024*. Syftet är att bedöma om regionstyrelsen säkerställer att ärenden bereds i tillräcklig utsträckning och beslut tas med transparens och spårbarhet i processen.

1.9 Ägarstyrning (RGI)

De regionägda bolagen inom hälso- och sjukvårdsområdet, bland annat fyra akutsjukhus, styrs genom flera parallella styrsystem. Förutom via den formella ägarstyrningen, som också föreskriver ett samordningsansvar för moderbolaget LISAB styrs de enskilda bolagen direkt via fullmäktiges budget och uppföljning på samma sätt som fullmäktige styr regionens nämnder. Därutöver tecknas avtal mellan hälso- och sjukvårdsnämnden som beställare och akutsjukhusen som utförare som styr sjukhusens ekonomi och produktion. Det finns risk för att gränserna mellan dessa tre styrsystem inte är tydliga och/eller överlappande vilket kan leda till en ineffektiv styrning. Vidare finns det risk för att det inte alltid framgår vem som i olika sammanhang representerar fullmäktige som ägare, dvs. hur ägaransvaret är delegerat.

Granskningen planeras som ett projekt 2024 och inleds med en *förstudie 2023* och syftar till att bedöma om ägarstyrningen inom hälso- och sjukvårdsområdet är tydlig.

Skydd mot oegentligheter och förtroendeskada

Oegentligheter och förtroendeskadligt agerande kan skada allmänhetens förtroende för verksamheten och dess företrädare samt vålla ekonomisk skada för regionen. Korruption brukar användas som ett samlingsbegrepp för flertalet oegentligheter som till exempel muta, trolöshet mot huvudman, bedrägeri, jäv och förskingring.

Under 2023 prioriteras granskning av förebyggande arbete mot korruption inom byggprojekt samt bidragsgivning.

3.5 Skydd mot korruption i trafikens byggprojekt (RGIII)

Byggranchen har under många år varit Sveriges mest korruptionsutsatta bransch. Orsakerna kan vara att branschen präglas av mycket stora summor, långa entreprenörkedjor samt en projektbaserad struktur. Konkurrensverket konstaterar i en rapport från 2019 att byggbranschen är överrepresenterad när det gäller mutor och korruption vid offentliga upphandlingar. Dessutom uppges i rapporten att långvariga kontakter mellan samma leverantörer och köpare inom projekt är en riskfaktor för korruption. Trafiknämnden har genom sina uppdrag många kontakter med byggbranschen och upphandlar byggprojekt för stora summor. Risk finns att en väl fungerande intern styrning och kontroll över arbete med antikorruption inte finns på plats, vilket kan drabba nämndens byggprojekt. Följden kan vara missbruk av skattemedel, osäkra byggen, samt minskat allmänt förtroende för regionen som helhet.

Granskningen planeras som ett *projekt 2023* och inleds med en *förstudie*. Syftet till att bedöma om trafiknämnden säkerställer att korruption förebyggs och upptäcks i de byggprojekt nämnden ansvarar för.

1.10 Bidragsgivning till organisationer (RGI)

Regionfullmäktige antog i november 2020 en policy och riktlinjer för bidrag till organisationer. Syftet med policyn är bland annat att säkerställa att nämnder och bolag ställer samma grundläggande krav för beviljande av bidrag till organisationer i länet. Det finns risk att de av fullmäktige fastställda villkoren för bidragsgivning inte följs, att regionen inte upprätthåller likabehandling och en rättvis bedömning samt hantering av beviljande. Risk finns också att bidragsgivningen inte följs upp så att till exempel återkrav kan ske där bidragsmottagaren inte använt bidragen korrekt, vilket ökar risken för att oegentligheter inte upptäckts.

Granskningen avrapporteras inom ramen för *årlig granskning 2023* och syftar till att bedöma om berörda nämnder säkerställer att bidragsgivning sker med en tillräcklig intern kontroll så att risken för oegentligheter minskar.

Verksamhetsutveckling hälso- och sjukvård

I fullmäktiges budget framhålls att länets invånare ska erbjudas effektiv och säker vård i rätt tid och på rätt plats. Vården ska fortsatt präglas av valfrihet och hög tillgänglighet med god geografisk spridning. Omställningen till en nära och patientcentrerad vård på lägsta effektiva vårdnivå ska återupptas i de delar som avstannat på grund av pandemin.

Under 2023 prioriteras bland annat granskning av om vården för äldre hålls samman som det är tänkt, hanteringen av hälsodata, remisser som en länk i vårdkedjan, jämlik vård och medicinsk service.

2.6 Remisser – en länk i vårdkedjan (RGII)

Det är via remisser som ansvaret för patienten lämnas vidare till nästa länk i vårdkedjan. En fungerande remisshantering blir därför central i ett hälso- och sjukvårdssystem som består av ett stort antal offentliga och privata vårdgivare som dels verkar inom olika områden, dels på olika vårdnivåer. Revisionen har under 2021 genomfört en förstudie av remisshanteringen hos Karolinska universitetssjukhus, hälso- och sjukvårdsnämnden och SLSO:s, som pekade på att många av de problem som identifierats i tidigare granskningar kvarstod. Förstudien visade att många remisser till specialistvården hamnar fel eller skickas tillbaka till husläkarmottagningarna vilket innebär risker utifrån ett patientsäkerhetsperspektiv. Den nivåstrukturerad av hälso- och sjukvården som har genomförts under senare år med fler vårdnivåer och nya ansvarsgränser mellan vårdgivarna ställer högre krav på remisshanteringen i regionen. Ett ökat antal remisser innebär ökade risker för att remisser hanteras felaktigt. Om remisser skickas fel eller är ofullständiga förlängs väntetiderna för patienterna, vilket kan innebära patientsäkerhetsrisker.

Granskningen genomförs som ett *projekt 2023*. Syftet är att bedöma om Karolinska universitetssjukhusets remisshantering, men också hälso- och sjukvårdsnämndens samt SLSO:s styrning av vårdgivare, sker så att förutsättningar ges för en tillgänglig och patientsäker vård på rätt vårdnivå.

2.7 Digitaliseringens betydelse för tillgänglig vård efter behov (RGII)

Hälso- och sjukvårdsnämnden har beslutat att vården ska vara digifysisk. Det innebär att vårdgivaren ska avgöra om vården ska ges fysiskt eller digitalt utifrån medicinskt behov, patientens önskemål och ett effektivt resursanvändande. Digitala vårdtjänster kan

bidra till ökad tillgänglighet, men samtidigt finns risk för att tjänsterna förändrar vårdflöden och styr om resurser mellan olika patientgrupper utan beaktande av vilka patienter som har störst vårdbehov. Studier visar exempelvis att användandet av distansvård påverkas av socioekonomiska förhållanden. Digitala vårdtjänsters påverkan på resursfördelning mellan patientgrupper behöver därför följas upp och utvärderas. Vidare behöver beställare och vårdgivare strategier för hur digitala tjänster ska utvecklas för att generera störst patientnytta och bidra till att vård ges efter behov. Risk finns för att såväl strategier som uppföljning inte är tillräckligt utvecklade.

Granskningen avrapporteras 2023 inom ramen för *årlig granskning* av hälso- och sjukvårdsnämnden, primärvårdsnämnden samt SLSO och syftar till att bedöma om styrning och uppföljning av digitaliseringen av vården sker utifrån målen för hälso- och sjukvården, däribland vård efter behov.

2.8 Jämlik vård (RGII)

Jämlik och behovsstyrd hälso- och sjukvård är en lagstadgad skyldighet i svensk sjukvård. En jämlik hälso- och sjukvård syftar till att vården ska vara förebyggande, hälsofrämjande samt vara tillgänglig för alla som behöver vård. Detta innebär att aspekter som ålder, kön, funktionsnedsättning, utbildning, bostadsort, födelseland, sexuell läggning, könsidentitet och etnisk eller religiös tillhörighet samt socioekonomisk status inte får påverka möjligheterna att få ta del av hälso- och sjukvårdens tjänster. Flera rapporter har visat att det finns risk att individer med låg socioekonomisk status har en högre sjukdomsförekomst och en sämre hälsa i stort än andra grupper i samhället. Till exempel uppvisar individer med låg utbildningsnivå en sämre hälsa och har i högre utsträckning ökad risk för en för tidig död i jämförelse med individer som har en hög utbildningsnivå. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys konstaterar i en rapport att det finns legitima skillnader inom vården men det finns risk att skillnader som inte kan förklaras av medicinska bedömningar eller behov, dvs. medicinskt omotiverade skillnader, är ett tecken på att vården kan vara ojämlig.

Granskningen planeras som ett projekt 2023 och inleds med en *förstudie* och syftar till att bedöma om hälso- och sjukvårdsnämnden och primärvårdsnämnden säkerställer förutsättningarna för jämlik vård.

2.9 Sammanhållen vård för äldre (RGII)

Revisionen konstaterade i en tidigare granskning 2019 att hälso- och sjukvårdsnämnden inte säkerställt att planering och styrning utgår från en sammanhållen vård med samverkan mellan vårdgivare. Granskningen konstaterade också att det saknas en helhetsbild av styrning av den geriatriska vården. Efter att granskningen gjordes har regionen fortsatt att utveckla den geriatriska vården bl.a. genom Primärvårdsstrategin och där till hörande genomförandeplan. Planen utgår ifrån överenskommelsen God och nära vård 2020, en överenskommelse mellan regeringen och SKR. I överenskommelsen framhålls att primärvården ska fungera som navet i hälso- och sjukvården med fokus på tillgänglighet, delaktighet och kontinuitet. Det utökade uppdraget för primärvården, kraven på samverkan och att vårdcentralen ska utgöra ett nav innebär att möjligheten att mäta och följa upp dessa parametrar öka. I revisionens tidigare granskningar har det framkommit att detta inte har gjorts i den omfattning som skulle behövas för att säkerställa att förutsättningar skapas för samverkan mellan vårdgivare och en sammanhållen vård där primärvården ska fungera som nav för patientens behov. Risk finns att det fortsatt inte finns en effektiv och fungerande uppföljning av samverkan och att ersättningsmodellerna inte fullt stödjer kraven som finns i bland annat förfrågningsunderlag avseende samverkan och sammanhållen vård. Risk finns att planeringen och styrningen av den geriatriska vården med ett flertal vårdgivare och olika avtalsformer sker fragmentiserat utan helhetsperspektiv.

Granskningen planeras som ett projekt 2023 och inleds med en *förstudie* och syftar till att bedöma om styrning och uppföljning av geriatriken sker så att förutsättningar skapas för en sammanhållen vård utifrån patientens behov.

2.10 Uppföljning av cancer vården (RGII)

Det är Regionalt cancercentrum (RCC) Stockholm Gotland, som organisatoriskt ligger under hälso- och sjukvårdsförvaltningen, som har i uppdrag att utveckla och följa upp cancer vården i sjukvårdsregionen. Ett av RCC:s uppdrag är att ta fram en regional cancerplan som ligger i linje med målen i den nationella cancerstrategin. Av den aktuella cancerplanen (2020–2023) framgår att en regional prioritering är att fortsätta arbetet med analys och uppföljning kring jämlikhet, jämställdhet och mångfald samt anpassa riktade åtgärder. Av planen framgår att det är viktigt med en tydlig samordning mellan vårdprogram och kvalitetsregister så att uppföljning görs av rekomen-

derade åtgärder och att pågående förbättringsarbete går att följa. I budget för 2023 står att utvecklingen av cancer vården behöver följas utifrån nedgången i diagnostik under pandemin, det gäller hela kedjan från upptäckt till behandling. Det finns en risk för att den uppföljning av cancer vård som görs främst fokuserar på enskilda diagnoser eller olika delar av cancerplanen och således inte följer hela kedjan som fullmäktige efterfrågar. Det finns också en risk för att frågor som rör uppföljning har fått stå tillbaka under pandemin. Utan uppföljning går det inte att veta om de åtgärder som regionen satsar på inom cancerområdet uppnår efterfrågat utfall för patienterna.

Granskningen planeras som ett projekt 2023 och inleds med en *förstudie* och syftar till att bedöma om en tydlig samordning mellan vårdprogram och kvalitetsregister säkerställs så att uppföljning görs av rekommenderade åtgärder samt att vårdkedjan för cancerbehandlingar hålls samman.

2.11 Implementering av regional handlingsplan för säker vård (RGII)

Socialstyrelsens uppskattning indikerar på 100 000 vårdskador om året, med 1 200 dödsfall till en kostnad på 8 miljarder kronor för hela landet. Region Stockholm utgör en femtedel av Sveriges befolkning vilket skulle innebära ca 20 000 skadade, 240 avlidna och en kostnad på 1,6 miljarder kronor i regionen. Socialstyrelsen har i nationell samverkan tagit fram en nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet som gäller under åren 2020–2024. Handlingsplanen ska stärka kommuner och regioner i det systematiska patientsäkerhetsarbetet och bidra till att förebygga vårdskador. Fullmäktiges mål för kunskapsstyrning är ”En hälso- och sjukvård av god kvalitet” där Säker vård är en del. Den regionala handlingsplan är i samklang med, och följer samma struktur, som den nationella handlingsplanen och utgör ett styrande dokument för regionens hälso- och sjukvård. Risk finns att patienter skadas och avlider om patientsäkerheten inte är tillräckligt hög. Risk finns också att vårdskador ger ökade kostnader för regionen. De direkta kostnaderna uppstår på grund av omtag i utredningar och behandlingar samt förlängd vårdtid. De finns också risk för att en vårdskada kan leda till förtroendeförlust gentemot regionen och sjukvård.

Granskningen planeras som ett projekt under 2024 och inleds med en *förstudie* 2023 och syftar till att bedöma om handlingsplanen för ökad patientsäkerhet implementerats och efterlevs.

2.12 Suicidprevention (RGII)

Suicid är ett folkhälsoproblem. Varje år sker i Stockholms län cirka 320 suicid och 1800 personer vårdas för suicidförsök. Regionfullmäktige beslutade om en strategi för suicidprevention i november 2020. Det suicidpreventiva arbetet i Region Stockholm ska enligt strategin utgå från tre nivåer vilket innebär att insatserna ska rikta sig till olika målgrupper i befolkningen, med avseende på risknivå. Strategin poängterar samverkan med andra myndigheter och krav gentemot leverantörer. Hälso- och sjukvårdsnämnden har det övergripande ansvaret att implementera handlingsplanen. Varje nämnd och bolag har sedan i uppdrag att utifrån relevans planera för suicidpreventiva åtgärder och uppföljning av dessa, både för sitt ansvarsområde och för sina egna medarbetare. Risk finns att de olika nämnderna utifrån sina ansvarsområden inte implementerat handlingsplanen i sina verksamheter.

Granskningen planeras som ett projekt 2024 och inleds med en *förstudie* 2023 och syftar till att bedöma om det är säkerställt att verksamheterna har implementerat handlingsplanen.

2.13 Handhavande av medicintekniska produkter (RGII)

En mångfald av medicintekniska produkter med olika grad av komplexitet introduceras årligen inom sjukvården. Nya produkter innebär nya möjligheter för behandling av patienter. För att minska riskerna för bristande patientsäkerhet är det avgörande att vårdgivaren följer Socialstyrelsens föreskrifter om användning av medicintekniska produkter i hälso- och sjukvården. Föreskrifterna handlar om ledningssystem, kompetens och arbetsuppgifter, behörigheter vid förskrivning av vissa medicintekniska förbrukningsartiklar, negativa händelser och tillbud med medicintekniska produkter. Det finns därmed krav på att medicintekniska produkter ska hålla en hög standard. De som använder produkterna måste ha kunskap om produktens funktion samt om hur riskerna ska hanteras. Ökad risk för patienternas säkerhet kan uppstå av flera skäl. Det kan handla om att utrustning köps in eller utvecklas internt hos vårdgivaren, utan att vårdgivaren säkerställer att användare har tillräcklig kompetens för handhavande. Vidare kanske vårdgivaren vid till exempel personalbrist ger personal utan adekvat utbildning i uppgift att sköta en viss utrustning. Konsekvensen av ett felaktigt handhavande av medicinteknisk utrustning kan bli att patienten skadas eller avlider. Det kan också leda till onödiga kostnader för vården.

Granskningen planeras som ett projekt 2023 och inleds med en *förstudie* och syftar till att bedöma om verksamheterna säkerställer att hanteringen av medicintekniska produkter följer riktlinjer och föreskrifter på ett patientsäkert och kostnadseffektivt sätt.

Verksamhetsutveckling kollektivtrafik och övrigt

Region Stockholm ansvarar för kollektivtrafik, regional fysisk planering och regionalt tillväxtarbete i Stockholms län.

Under 2023 genomförs granskning av barnkonventionens implementering, hållbara patientmåltider och försörjningsstrategin för varor.

1.11 Försörjningsstrategi (RGI)

Varuförsörjningen är central för regionen inte minst när det gäller sjukvården. Störningar kan snabbt få allvarliga konsekvenser, vilket visade sig under coronapandemin. Regionstyrelsens egen utvärdering av pandemihanteringen utmynnade i det så kallade förändringsprojektet som bland annat berörde försörjning. Befintliga strategier har setts över och har till exempel resulterat i utökade krav på lagerhållning av kritisk skyddsutrustning motsvarande minst en veckas förbrukning hos vårdgivare och minst tre månaders förbrukning hos MediCarrier AB. Flera olika aktörer är således viktiga när det gäller varuförsörjning i regionen bland annat fastighets- och servicenämnden som upphandlare, MediCarrier som leverantör, hälso- och sjukvårdsnämnden som beställare, sjukvårdsorganisationen som utförare av vård och regionstyrelsen som ansvarig för krisberedskap. Risk finns för oklara ansvar och roller vid arbetet med varuförsörjning när det gäller det praktiska genomförandet. Det finns också risk att regionen inte arbetar tillräckligt samlat och strategiskt för att minska riskerna för försenade leveranser till vårdenheterna vilket i sin tur kan leda till patientsäkerhetsrisker och arbetsmiljörisker.

Granskningen inleds med en *förstudie* och genomförs som ett projekt 2023 och syftar till att bedöma om regionstyrelsen säkerställer behovet av varor.

3.6 Följsamhet till barnkonventionen (RGIII)

Barnkonventionen är sedan 1 januari 2020 svensk lag. Detta ställer krav på att Region Stockholm har tillräcklig kunskap om barns rättigheter och hur dessa perspektiv ska beaktas i regionens verksamheter utifrån sina respektive uppdrag. Det innebär också att barns rättigheter ska få ett större genomslag än tidigare

vid bedömningar, ärenden och beslut som rör barn och unga, t.ex. inom kollektivtrafiken. Många barn är beroende av kollektivtrafiken för att ta sig till skola och fritidsaktiviteter. Trafiknämnden har också uttryckt att man vill skapa en positiv och långsiktig relation så att unga resenärer väljer kollektivtrafiken framför bilen även när de nått körkortsåldern. Stärkandet av barn och ungas rättigheter är en viktig del av Region Stockholms sociala hållbarhetsarbete och grundläggande för en socialt hållbar utveckling. Den samlade hållbarhetsstyrningen sker dels genom en hållbarhetspolicy, dels en tillhörande hållbarhetsstrategi samt mål i budget och andra stödjande dokument. I såväl policy som strategi framgår att hållbarhetsarbetet inkluderar flera olika perspektiv och själva begreppet innehåller flera definitioner. Risk finns att hållbarhetsstyrningen inte fullt ut tydliggör och säkerställer hur barnrättsperspektivet ska beaktas och tillgodoses i verksamheterna. Det finns risk att det saknas en systematisk styrning och uppföljning av barnrättsperspektivet, eftersom det saknas mål och indikatorer som direkt kopplar till barnkonventionens artiklar.

Granskningen inleds med en *förstudie* och genomförs som ett projekt 2023 och syftar till att bedöma i vilken utsträckning verksamheterna vidtagit åtgärder för att beakta barnrättsperspektivet i styrning och uppföljning.

1.12 Hållbara patientmåltider (RGI)

Region Stockholm serverar ett stort antal patientmåltider dagligen. Måltiderna är en del av den medicinska behandlingen och omvårdnaden under patientens vårdtid. Måltiderna ska också enligt fullmäktige vara hållbara ur ett miljö- och klimatperspektiv. Matsvinnet ska, förutom att minska onödiga kostnader, också minska för att spara på jordens och regionens resurser. Det måste också finnas beredskap för att säkerställa att sjukhusens måltider fungerar även i en krissituation. Revisionen har tidigare granskat styrning och uppföljning av patientmåltidernas miljö- och klimatavtryck inom SLSO och bedömde då att förbättringar behövde göras för att nå miljömålen. Det finns risk för att uppföljning inte sker i tillräckligt hög uträkning och att goda exempel inte sprids mellan verksamheterna. Det finns också risk för att det inte har säkerställts hur patientmåltider ska tillagas och serveras i händelse av kris. Revisionen bör granska arbetet med patientmåltider på sjukhusen i syfte att säkerställa att arbetet pågår i enlighet med fullmäktiges intentioner.

Granskningen avrapporteras inom ramen för *årlig granskning 2024* och syftar till att bedöma om patientmåltiderna är hållbara och att matsvinnet minskar.

1.13 Energieffektivisering (RGI)

För att bidra till och nå målsättningarna för klimatarbete och ambitioner i försörjningshänseende behöver Region Stockholm aktivt arbeta med energieffektivisering, minskad energianvändning och energiredundans. Utan aktiva insatser finns också risk för höga energikostnader. Det kan handla om minskade effektuttag vid kritiska tider under dygnet respektive året, likväl som att välja energikällor med låg klimatpåverkan. Det innebär också teknikinvesteringar och försörjningssäkerhet såväl som beteendeförändringar. Risk finns att både mål gällande miljö och klimat inte uppnås och att energiförsörjningen till regionens verksamheter inte kan garanteras.

Granskningen planeras som ett projekt 2024 och inleds med en *förstudie* 2023 och syftar till att bedöma om styrningen mot klimatmål och försörjningssäkerhet är tillräcklig när det gäller energianvändningen i regionen.

1.14 Genomslag av granskningar av miljöprogrammet 2017–2021 (RGI)

Genomförandet av Region Stockholms miljöprogram 2017–2021 syftade till att minska alla verksameters negativa miljöpåverkan. Sammanlagt innehöll miljöprogrammet 15 miljömål som mättes med totalt 24 indikatorer. Slutredovisning av miljöprogrammets mål och indikatorer 2021 visade att fem mål hade uppfyllts helt. Bland de mål som inte uppfylldes finns minskningen av motoriserade resor till förmån för kollektivtrafik, gång, cykel och digitala möten. Under miljöprogrammets gång genomförde revisionen drygt tio olika granskningar kopplade till miljöprogrammets olika mål. Revisionen har bland annat framhållit behov av starkare styrning, samordning och uppföljning. Det har bland annat gällt vikten av långsiktig planering, tydlighet i styrdokument och att öka kännedom om riktlinjer och mål som en förutsättning för måluppfyllande. Miljöprogrammet har från och med 2022 ersatts av en hållbarhetspolicy och en hållbarhetsstrategi. Det finns risk att delar av den problematik som revisionen tidigare framhållit kvarstår när arbetet med de nya styrdokumenterna ska genomföras.

Granskningen hanteras som ett *metaprojekt 2023*, dvs. en sammanställning av iakttagelser och slutsatser som kommit fram i flera av revisionens tidigare granskningar och syftar till att bedöma om granskningarnas slutsatser och bedömningar åtgärdats och fått genomslag i verksamheter och i de nya styrdokumenterna.

Bilaga – Indelning i revisionsområden

Regionens verksamhet indelas i tre revisionsområden där revisionsuppdragen för samtliga regionens nämnder och bolag fördelas enligt nedan.

Indelning gäller fr.o.m. den 1 januari 2023 tills dess fullmäktige fattar annat beslut.

Revisionsområde I

Regionstyrelsen
Landstingshuset i Stockholm AB
Klimat- och regionutvecklingsnämnden

Revisionsområde II

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Karolinska Universitetssjukhuset
Södertälje sjukhus AB
Danderyds sjukhus AB
Södersjukhuset AB
S:t Eriks ögonsjukhus AB
Stockholms läns sjukvårdsområde
Patientnämnden
Folktandvården Stockholms län AB
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB
Tobiasregistret AB
Primärvårdsnämnden

Revisionsområde III

Trafiknämnden
AB Storstockholms lokaltrafik med dotterbolag
Kulturnämnden
Filmbolaget AB
Locum AB med dotterbolag
Fastighets- och servicenämnden
MediCarrier AB

Revisionsplanen för 2023 innehåller årets planerade revisionsinsatser utifrån genomförd riskbedömning och en beskrivning av revisionens uppdrag, mål samt organisation.

Publikationerna finns på www.regionstockholm.se.
Det går även att prenumerera på regionrevisorernas nyhetsbrev genom att anmäla intresse via e-post till regionrevisorerna.rev@regionstockholm.se